
Leder: Kampen om vidensgrundlaget – lad os opgave forskningstilknytningen

af Jørgen Thorslund, udviklingschef, CVU Storkøbenhavn

”Alle universitetsuddannelser skal dog være forskningsbaserede, dvs. de skal foregå i et uddannelsesmiljø, hvor der også foregår forskning.”

Oplæg til Globaliseringsrådet den 11. november 2005

Jens Oddershede Rektor, Syddansk Universitet

Kampen om vidensgrundlaget for velfærdsprofessionerne er på vej ind i en afgørende fase. Med professionsbachelor betegnelsen søgte lovgiverne for 6 år siden at tydeliggøre et vidensgrundlag for lærere, pædagoger, sygeplejersker og de øvrige velfærdsprofessioner. Nok rettedes formuleringerne i første omgang mod uddannelserne, men hermed var jo samtidigt angivet retning for, hvor professionerne søgtes udviklet hen.

Med CVU-loven blev introduceret et særligt dansk forsøg på at styrke samspillet mellem forskning, uddannelse og praksis på en række professionsområder; *forskningstilknytning*. Begrebet havde ikke klare internationale forbilleder, idet sammenlignelige udenlandske professionsuddannelser ofte foregår i institutionelt regi, hvor underviserne samtidigt er forskere. Men vel at mærke forskere, der løser opgaver ift. både forskning og udvikling (Research & Development). Den danske udformning var baseret på en adskillelse mellem forskningsbaserede uddannelser, som varetages af universiteter og udviklingsbaserede uddannelser, der varetages af CVUer understøttet af forskningstilknytning. Begrebet blev i CVU loven defineret så bredt, at det muliggjorde en fælles afsøgning og udvikling af praksis i samarbejde mellem CVUer og universiteter. Den åbne udformning indebar imidlertid også nogle dilemmaer og uklarheder. Forskningstilknytning kunne opfattes som tilknytning til forskning, hvor forskerne blot lod deres særlige viden sive til CVUerne, som dernæst kunne lade den sive videre til studerende og professionsudøvere. En sådan nedsivningsmodel rummer risiko for at forsimple og svække vidensdeling.

Et andet dilemma vedrører om forskningsviden gøres til den eneste eller den bedste viden, der kan understøtte god praksis, eller om forskningsviden må ses som en af flere væsentlige vidensformer for professionsudøvelse, hvor også professionsudøvernes egne erfaringer og CVU'ernes udviklingsopgaver producerer andre og vigtige typer af viden af betydning for udvikling af god professionspraksis. Er alene forskningsviden særlig vigtig til kvalitetssikring af uddannelser og professionspraksis, eller er det samspillet, som øger kvaliteten - også af forskningen?

Afklaringen af forskningstilknytningen blev formuleret med et alternativt begreb – *forskningsbasering* – som karakteriserer grundlaget for de universitære uddannelser. Men som ovennævnte citat fra SDUs rektor til Globaliseringsrådet antyder, så er den konkrete betydning uklar selv for universitetsrektorerne. En mere præcis afgrænsning voves ikke, for i praksis er det jo langt fra al universitetsundervisning, der baseres på at studerende bliver undervist af aktive forskere i deres aktuelle forskningsområde! (Som betegnelsen egentligt lader ane)

Kampen om vidensgrundlaget handler om institutionspolitik og prestige, men den handler også om noget langt mere vigtigt. Hvordan sikrer vi et både bredt og dybt vidensgrundlag for udøvelsen af de offentlige velfærdsopgaver, som vi alle – eller vore børn og forældre – har så stærkt brug for. En ren akademisering af professionerne giver ikke nødvendigvis større effekt af sygepleje eller læseundervisning. Lovgiverne har da også i stedet valg at fokusere på professionsakademisering. Altså en integrering af teoretisk og praktisk viden som grundlag for professionsudøvelsen. Men måske er to elementer ikke tilstrækkeligt,

hvis vi også skal sikre dynamikken i professioner, hvis vilkår og arbejdsopgaver ændrer sig med stadigt større hast. Måske er det nødvendigt at tydeliggøre en udviklingsdimension, som samtidigt indebærer, at professionsudøverne til stadighed skal forholde sig til og deltage i udviklingen af professionen.

Et alternativ til forskningstilknytningen er derfor bragt i spil af bla. CVU-rectorerne. Et forslag om at tydeliggøre at professionerne baseres på tre komplementære vidensformer: *Forskningsviden* der er teoribaseret og generaliseret og søger at forklare eller forstå, men ikke nødvendigvis kan vejlede praksis, *Udviklingsviden* der søger at forklare praksis for at kunne intervenere. Den belyser på en gang et særligt fagligt eller tværfagligt domæne og inddrager samtidigt de processer hvori viden opstår og deles. *Praksisviden*, der er erfaringsbaseret og lokal, men ikke nødvendigvis er overførbart til andre sammenhænge.

Hvad så med kvalitetssikring af viden. Det centrale krav er evidensbaseret. Men evidensbaseret må i givet fald indebære evidensbaseret af alle tre vidensformer, med kvalitetssystemer, der anerkender hver af de tre vidensformers særlige karakter. Vi kan jo vanskeligt nøjes med at lade forskernes peer-reviewing være eneste måde at kvalitetssikre praksisviden eller udviklingsviden. Her må vi udvikle andre metoder.

Hvis Folketinget griber forslaget og sætter det i spil i Professionshøjskoleloven bliver det vigtigt at tydeliggøre, hvorledes tre vidensformer kan spille sammen i gensidig udveksling. Herunder hvorledes de tre vidensformers samspil skal understøtte en videninfrastruktur, der både indebærer asymmetriske udvekslinger, hvor nogen har en merviden ift andre og komplementære samspil, hvor de forskellige vidensformer beriger hinanden - til gavn for såvel praksis som uddannelse og ny forskning. Samspil fremmer kvalitetsudvikling af alle tre vidensformer!

Et nyt bidrag til styrkelse af den danske model er bragt i spil – kan der denne gang opnås bred tilslutning politisk og fra organisationerne til Professionshøjskoler med et stærkt og innovativt professionsperspektiv?